

TÜRKİYE'DE SÜREKLİ TIP EĞİTİMİ/ SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞİM:NEREDEN, NEREYE? İskender SAYEK*

Tıp eğitimi tıp fakültesine girişle başlayan ve emekliliğe kadar süren yaşam boyu bir eğitimidir. Mezuniyet öncesi, mezuniyet sonrası ve sürekli tıp eğitimi dönemleri birbirlerini tamamlayan dönemler olarak tanımlanır. Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu bu kavramı "Trioloji" olarak ortaya koymuştur. Tıp eğitimindeki bu dönemlerden sonuncusu olarak tanımlanan sürekli tıp eğitimi veya son dönemlerde kavramsal değişiklik ile ortaya atılan sürekli mesleki gelişim "akran" eğitimi modelidir. Kişinin kendi gelişimini sağlayabilmesi için örgün eğitim dışında katıldığı tüm eğitim etkinliklerini kapsar. Temel amaç, kişinin nitelikli bir sağlık hizmeti sunabilmesi için gerekli bilgi, beceri ve tutumların güncelleştirilmesi ve geliştirilmesidir. Tıpta bilgilerin çok hızla arttığı veya değiştiği göz önünde bulundurulursa sürekli eğitimin önemi ortaya çıkar. Bu nedenle de "iyi hekimlik" kavramı içerisinde yapılacak değerlendirme ile "sürekli eğitimin hekimin kendi sorumluluğu olduğu" düşünülmelidir.

Bu yazıda Türkiye'de sürekli tıp eğitiminin nereden nereye geldiğini değerlendirmek amaçlanmaktadır. Türkiye'ye sürekli tıp eğitimi kavramını getiren ve önemini ortaya koyan kurum Türk Tabipleri Birliği'dir. Kanımca Türkiye'de sürekli tıp eğitimi ile ilgili en önemli kilometre taşlarından birisi 19 Ocak 1991 tarihinde yapılan TTB-Sürekli Tıp Eğitimi Çalıştayı'dır. Çalıştay'da grup çalışmaları ile sürekli tıp eğitiminde;

- 1) Temel ilkeler ,
- 2) Kurumsal katılım ve değerlendirme,
- 3) Organizasyon ve yasal çerçeve ve
- 4) Metodoloji ve teknoloji tanımlanmıştır (1).

Sürekli tıp eğitiminin yaşam boyu eğitim olduğu vurgulanarak mezuniyet öncesi (temel tıp eğitimi) ve mezuniyet sonrası (uzmanlık eğitimi) tıp eğitimi süreçlerini bütünlüten ve onlarla iç içe düşünülmesi gereken bir eğitim süreci olduğu vurgulanmıştır. Sürekli tıp eğitiminin kavramsal olarak bilgi ve beceri yenilenmesi yanı sıra davranış değişikliğinin amaçlandığı belirtilmiştir.

Çalıştay raporunda yapılan saptamalar;

- a) Ülkemizde uzmanlık sonrası döneme yönelik bir süre-

- li eğitim faaliyetleri yürütüldüğü , buna karşın pratisyenlerin sürekli eğitimlerinde faaliyetlerin yetersiz olduğu,
- b) Önemli koordinasyon sorunları olduğu,
- c) Sürekli eğitim etkinliklerinde olması gereken gereksinim belirlenmesi, konu seçimi, eğiticilerin saptanması ve değerlendirmede yetersizlikler olduğu ve
- d) İlaç endüstrisinde yürütülen sürekli eğitim faaliyetlerinde de organizasyon eksikliği olduğu ortaya konulmuştur.

Yapılan durum değerlendirmesinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır;

- 1) STE/SMG etkinliklerinin 19 farklı kurumda, değişik tekniklerle belli bir standart ve eşgüdümden yoksun olarak sürdürüldüğü,
- 2) Programların yetişkin eğitim ilkeleri ile uygunluk göstermediği,
- 3) Katılanlara mesleki ve sosyal farklılık kazandırmadığı ve özlük hakkı sağlamadığı,
- 4) Yeni teknolojilerden yeterince yararlanılmadığı ve
- 5) Gönüllü ve istekli hekimlerin bu etkinliklere katılımında idari, yasal ve ekonomik engeller olduğu saptanmıştır.

Bu saptamalar ışığında Türk Tabipleri Birliği bünyesinde diğer paydaşların da (Üniversiteler, Sağlık Bakanlığı, Uzmanlık Dernekleri, İlaç endüstrisi, Gönüllü ve /veya özel sağlık kuruluşları) katılımı ile bir komisyon/kurum kurulması önerilmiştir. Taner'de Türkiye'de sürekli tıp eğitimi ile ilgili ulusal bir yapılanmaya gereksinim olduğunu daha sonra yazdığı bir derleme makalede bildirmiştir(2).

Türk Tabipleri Birliği 1991 Çalıştayı'ndan sonra yaptığı çalışmalarla Sürekli Tıp Eğitimi (STE) Kredilendirme Kurulu oluşturmuş ve kredilendirme esaslarını da kapsayan bir yönerge hazırlayarak 1994 yılında kabul etmiştir. Bu yönergenin birinci bölümünde STE Kredilendirme Sisteminin amacının, ülkede yürütülen STE etkinliklerinin nitelik ve nicelik olarak gelişmesini ve bu etkinliklerin uygun standartlarda yürütülmesini sağlamak, hekimlerin bu etkinliklere katılmasını özendirme ve desteklemek olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bu bölümde yönetmelik TTB'nin bu görevini Sağlık Bakanlığı, Tıp Fakülteleri, Sosyal Sigorta-

* Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Türk Tabipleri Birliği, Sürekli Tıp Eğitimi / Sürekli Mesleki Gelişim Kredilendirme Kurulu Başkanı

lar Kurumu, ilgili diğer kamu kuruluşları ve uzmanlık dernekleri ile işbirliği yaparak yürüteceği belirtilmiştir. Kredilendirme ile ilgili kriterler de bu yönergede yer almıştır. Bu kriterler temelde kişinin etkinliklere aktif katıldığı ve yazılı yaptığı etkinliklerin kredilendirmesini kapsamıştır. ABD Kredilendirme sistemi temel alınarak etkinlik süresi kadar kredi örneğin 40-60 dakikaya 1 kredi verilmiştir.

Sürekli tıp eğitimindeki kavramsal değişimler nedeniyle 2006 yılında yeni bir çalışma yapılmış ve sürekli tıp eğitimi yanı sıra sürekli mesleki gelişim kavramı yönergeye yerleştirilmiştir. Yenilenen yönergede kredilendirilen etkinlikler iki grupta değerlendirilmiştir. Birinci grupta genelde aktif katılımı gerektiren etkinlikler , İkinci grupta ise örgün eğitim sırasında katıldıkları ve uzaktan eğitim etkinlikleri kredi kapsamındadır. Yeni yönergede kredilendirme için ön koşullar ve uyulması gereken ilke ve etik kurallar yer almıştır(3).

1994 yılında başlatılan STE Kredilendirme Sistemi bugün Türk Tabipleri Birliğinin en önde gelen alanlarından birisi haline gelmiştir. Kredilendirme başvurusu ve sonrasında bireysel kredilendirme süreci bilgisayar ortamında bir veri tabanı oluşturularak izlenmektedir. Bu veri tabanından bilgiler sadece başvurana verilmektedir. Avrupa'da birçok ülkeden önce başlatılan bu kredilendirme sistemi Türkiye'de STE etkinliklerine katılımı teşvik ettiği görülmektedir. Ayrıca bu alanda bir farkındalık yarattığı da kesindir. 1994 yılından bugüne yılda ortalama 6-8000 saat dolayında sürekli tıp eğitimi etkinliği yapıldığı ve bu etkinliklerin yaklaşık %40-50'inin Uzmanlık Derneklerince, %30-40'inin Üniversitelerce ve %15-20'inin de TTB ve Tabip Odalarınca gerçekleştirildiği görülmektedir. En çok et-

kinliğin yapıldığı iller sıralamasında ise İstanbul ve Ankara ilk iki sırayı almakta bunu İzmir, Antalya ve Bursa illeri izlemektedir. Ancak 2006 da yapılan bir değerlendirmede bu etkinliklerin Türkiye geneline giderek artan bir şekilde dağıldığı ve 78 ilde değişik sürelerde etkinlik yapıldığı saptanmıştır.

25 Şubat 2006 tarihinde UEMS [(ATUB)Avrupa Tıp Uzmanları Birliği] ile TTB arasında bir protokol imzalanmış ve iki kurumun işbirliği yapması, sürekli tıp eğitimi ve mesleki gelişim etkinliklerinin kredilendirmesi ile ilgili karşılıklı tanıma ve kredilendirme süreçlerini onaylaması karar altına alınmıştır.

Sürekli Tıp Eğitimi/Sürekli Mesleki Gelişim etkinliklerine katılımın gönüllü olması genellikle kabul gören bir görüştür ve bugün dünyanın birçok ülkesinde bu etkinliklere katılım zorunlu değildir. Ancak kredilendirmenin eğitimin belgelendirilmesi sağlanarak lisanslama ve yeniden belgelendirme işleminde kullanılması nedeniyle sürekli eğitim etkinliklerine katılım "gönüllü" bir zorunluluk haline gelmektedir. Ülkemizde özellikle son 5-8 yıldır yürütülen uzmanlık alanlarındaki yeterlik kurulu çalışmaları kredilendirme sürecinin önemini ortaya koymaktadır.

Kaynaklar

1. Sürekli Tıp Eğitimi, Perspektifler, Türk Tabipler Birliği yayınları 1991
2. Taner D. CME in Turkey Postgrad Med J 1996, 72 . Suppl 1 S71-3
3. Sürekli Tıp Eğitimi Kredilendirmesi www.ttb.org.tr